

KONTAKTBLAD FOR

Nr.37 Febr. 2005 16.årg.

HJARTDAL HISTORIELAG

**Ny formann i
Hjartdal historielag:**

Svein Erik Sletta

**Årsmøte
2005**

Sjå side 2

Hovudtema elles i bladet:

**Korrespondanse mellom to historie-
interesserte saulendingar i 1967**

Velkommen til

Årsmøte 2005

På Fossen kro - 10.mars kl.19.00

Årsmelding - Regnskap - Valg

Eventuelt -
og andre innslag for
historieinteresserte

Regnskapsoversikt 2004

Saldo 1.1.2004	kr 8 395,00	
Gaver og tilskot	kr 13 000,00	
Annonse		kr 577,00
Div. kontingentar		kr 1 100,00
Ein forsinka medlemskontingenet 2003	kr 100,00	
Vedlikeholdsavgift websted inkl.mva		kr 310,00
Tilskudd kurs		kr 600,00
Refusjon mva. 2003 (Landslaget LLH)	kr 71,85	
Renter 2004	kr 17,00	
	<i>kr 13 188,85</i>	<i>kr 2 587,00</i>
Saldo 31.12.04	kr 18 996,85	

Helge Albrecht Larsen på Fossen kro

Som vanleg var ei interessert, om ikkje altfor stor forsamling tilstades på Fossen for å halde årsmøtet 2004 og å høre på

Helge A. Larsens forelesing om Ingebjørg Mælandsmo. Han skapte så stor interesse for denne forfattarinna med Hjartdalsrøter, at nokon av oss etterpå har lese i bøkene hennar.

Om dei ikkje er heilt lett tilgjengelege, så kan bøkene om dei gamle heddølane absolutt anbefalast ut frå historisk interesse. Det er særleg interessant for den som kan lese om forfedrane sine i Heddal («Søndinn»), og der dei lokale hendingane i Heddal blir sett i samanheng med hendingane i nasjonal historie for rundt 200 år sidan («Hr Crøger til Hitterdal»). Det er ikkje tvil om at Ingebjørg Mælandsmo må ha hatt ein utanom det vanlege god oversikt over dei norske og mange av dei internasjonale hendingane i tida ho skriv om.

Larsen imponerte også med stort innsyn i lokal dialekt og historiar frå folkelivet i bygdene heromkring.

To historieinteresserte saulendingar i 1967

Torkel Hytta/Olav Mosebø har hatt liggande eit par gamle brev som gjev ei mengd opplysningar om Sauland på 1800-talet, nærmast med førstehands kjelder. Det er Olav Hytta, tidlegare doktor i Sauland og første fylkeslegen i Telemark, som spør gamlelensmannen, Torkel O. Mosebø om ein del historiske opplysningar. Doktor Hytta ser tydelegvis for seg at arbeidet med Hjartdalsoga snart skal komme igang, og er dermed interessert i å sikre seg noko av kunnskapen til Mosebø i samband med dette.

Svarbrevet frå Mosebø er sikkert over all forventning. Som ein vi sjå på dei følgande sidene, er det ikkje småtterier med kunnskap gamlelensmannen legg for dagen. Det aller meste er dessutan frå hans eige minne - mykje han sjølv har høyrte frå eldre personar. Når vi nå har Hjartdalsoga og andre veldokumenterte lokale bøker kan vi sjekke mange av opplysningane hans, og det aller meste skulle vel stemme bra.

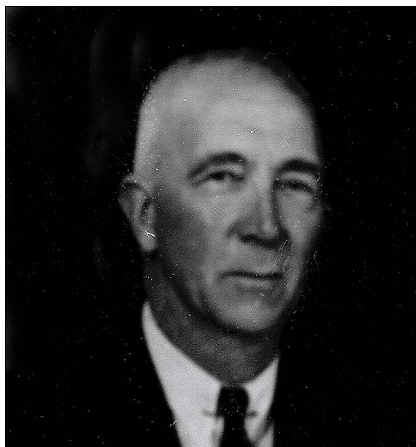
Bestefar til Olav Hytta var modellen for denne tømmerkjøraren som ein profesjonell fotograf må ha tatt på ei reise i Sauland. Vi må vel tru at gråtrøya ikkje var det vanlegaste plagget i tømmerstogen

Gammel Tømmerkjører fra Saudland, Telemarken.

Olav Hytta var distriktslegen her i ein mannsalder ca 1925-64. Han var dessutan fylkeslege i Telemark ein lang periode

Mangeårig lensmann i Hjartdal Torkel O. Mosebø (1883-1978) hadde stor interesse for historie, folkemusikk og alt som rørde seg i samfunnet

T.O.Mosebø Ad Hjartdal-soga

Tør jeg be om du kunne gi noen opplysninger om de første landhandlere i herredet?

Den første var vel Holst på nedre Mosebø, etter han var det vel Hagerup?

Var ikke disse første - som regel innflyttere - privileget, dvs de måtte ha en slags godkjennelse fra departementet eller kanskje bare amtet.

Jeg har kun vage forestillinger om disse forhold, men jeg tror neppe der var noen bondemann som drev landhandleri i

begynnelsen av det 19. århundre.

Så var det industrien som du har rede på. Din far startet spinneriet. I hvilket år? Hva kostet det? Hvem eiet kraften? Hvor mange personer ansatt? Hva het den første disponent?

Når ble den første mølle i Omnesfossen anlagt (så omtrent)?

Var det Klevberghullet?

Ganske pussig at fossen heter Omnesfossen, det er langt fra Omnes.

Så er det Hanfoss. Hvor mange eiere? Sagbruket ble vel anlagt omkring 1903 eller så. Har det vært mylle på Flørann-sida?

Kvennberga skulle jo tyde på det.

Hadde vi ikke noe som het Kleppesaga. Det må vel være en rett som Kleppen har kjøpt. I det hele tatt hadde de gamle stor interesse for fossen, som rimelig var. Det var jo selve naturkraften.

Dette haster ikke. Men jeg tenkte at det kunne være bra holdepunkter for historieskriveren, når han kommer så langt.

*Sauland 12/5 67
Hjertelig hilsen
O. Hytta*

*Hr. O.Hytta
Sauland*

Jeg har mottatt brevet ditt, der du ber meg gi opplysninger om endel forhold fra eldre tid i Hjartdal kommune.

Jeg har ikke noe materiell å støtte meg til, så alt må baseres på det jeg har hørt omtalt, og så langt hukommelsen rekker.

Den første landhandler i herredet

Det var nok uten tvil Holst på nedre Mosebø i Sauland som var den første. Han var innflytter, men hvor han kom fra kjenner jeg ikke. Hans kone het Margrethe, men jeg har aldrig hørt omtale at de hadde barn. I mine gutteår hørte jeg meget tale om hans forretning. Som eneste og første landhandler i kommunen hadde han sikkert en etter den tids forhold stor omsetning. Den gamle uthusbebyggelse på gården, som jeg hugser, tydet på det. Det var mange uthus, tømra og solide og flere med kjeller av gråsteinsmur,

skikket som lagerhus, med utvendig kjellarnedgang.

Med hvilken hjemmel han drev forretningen kjenner jeg ikke til, men han hadde sikkert en av de gamle privilegerte retter som i den tid ble utstedt av det offentlige.

Det minner meg om Hansens rett på Gråtenmoen eksersisplass i Solum, hvor der var en gammel rett til, i den tid militærøvelser foregikk, å servere foruten mat, også øl, vin og brennevin, både i drammevis og flaskevis. Retten kunne ikke fåes vekk, og ekserserplassen ble av den grunn flyttet til Heistadmoen i Sandsvær.

Jeg ekserte på Gråtenmoen i 1906, 1907 og 1908, og retten ble utøvet så sent som i den tid.

Landhandler Holst har trolig hatt en liknende rett. Foruten stor omsetning av varer ble der solgt drikkevarer i stor utstrekning. Jeg hørte i min ungdom dette meget omtalt. Holst ble en velstående mann og hadde også endel kjøp

og salg av fast eiendom, trolig i forbindelse med stor omsetning og kreditthandel.

Han opprettet "Landhandler Holst og hustru- legat", stort kr. 4000.-, hvorav rentene før jul skal utdeles til fattige trengende i Sauland, som ikke nyter fattigunderstøttelse, heter det i legatets opprettelsesdokument. Legatet består framdeles, og avkastningen deles som forutsatt.

Etter Holst kom en Hagerup, også innflytter, som drev

landhandel i Sauland, men om han har det ikke versert så megen omtale at jeg kan gi nærmere opplysninger om ham. Såvidt jeg kan skjønne, var det han som først hadde forretning på Krosshus, som er det eldste handelssted i Sauland nestetter Holst. Min far som var født i 1845, var som ung gutt handelsbetjent på Krosshus, og det kan neppe være noen annen enn Hagerup som drev der da.

Senere kom Jørgen Pedersen

Mosebøbutikken

Vi ser Ola T.Hytta (onkel til begge brevskriverane) m kone Gunvor og barn Ingebjørg.

Ola Hytta dreiv butikk på Øvre Mosebø. Bygningen er i dag ein del av bustadhuset på garden i dag. Han kjøpte også Nedre Mosebø ca 1910. og starta med landhandel der.

Sidan det også var butikk i Krosshus og etterkvart hos Torbjørnsen, må det ha vore tidas handelssenter i dette stroket.

fra Holla til Sauland, og han hadde landhandel og poståpneri på Krosshus. Han bygget egen gård, - kjøpmann Moens nåværende forretningssted - og flyttet forretningen og poståpneriet dit. Han var den første som hadde telefonsentralen i Sauland.

Deretter kom Leif Thorbjørnsen fra Gransherad og hadde landhandleri i egen gård på Leine.

Min far hadde landhandleri på øvre Mosebø en tid fra omkring 1880. Samtidig ble her opprettet det første bakeri i Sauland, og sikkert også det første i Hjørtal herred. Det var baker Engel som drev dette for egen regning. Familien Engel på Rjukan stammer herfra. Navnet Engel forekommer i Numedal.

Hva angår de eldste handelsforretninger i Hjørtal og Tuddal, så kjenner jeg ikke noen eldre enn Andres Melandsmoen i Hjørtal og Tuddal Forbruksforening i Tuddal med Halvor Sigurson Hovde som handelsbestyrar.

Industrien

Min far, Ole Torkildsen Mosebø, født 27/12 1845, død 8/11 1923, bygget sammen med Tor Vå Sauland Ullspinneri og Veveri på tomt med vassfall i Omnesfossen, innkjøpt fra Fosse-Moen da eides av Johannes

Fosse. Tidspunktet kjenner jeg ikke så nøye da jeg heller ikke her har noe skriftlig å holde meg til. Men dette kan lett finnes på sorenskriverkontoret, da tomta er skyldsatt som særskilt eiendom og finnes i matrikullen under gnr.79 bnr.15.

Vassfallet ble utbygd med daminntak og rørledning fram til turbin i fabrikkbygningen. Turbinkrafta ble ved reimdrift overført til en i bygningens første etasje i taket langsgående aksel, forsynt med reimskiveuttak til hver enkelt maskin. Jeg er født 1883 og var bare guttungen på den tid, så det må være omkring 1890 at fabrikken ble bygget.

Maskinene ble innkjøpt fra Tyskland, og der ble sendt folk derfra til monteringen. Der var kardemaskiner og spinnestoler i bygningens 1.etasje og vevstoler i 2.etasje. Fargeriet holdt til i særskilt bygning med dampkjele, maskiner og annen innredning. Der ble også bygget arbeiderbolig (Fosheim).

Første spinnerimester het Stöckert, visstnok tyskfødt. Han hadde familie med bl.a. 2 gutter som også arbeidet i fabrikken. Jeg husker også en mann fra Lårdal,- Røyseland, som tidligere hadde vært knyttet til Lårdal Ullspinneri.

Ellers var det med folk fra bygda - både menn og kvinner - som arbeidet. Den eldste av dem var Søren Blomhaugen som hadde med dam og oppvarmingsanlegget å gjøre, og

dertil ble betrodd å varsle arbeidstidas begynnelse og slutt, morgen, kveld og hvilepauser - ved bruk av damp sirene. En stilling som Søren tok svært høytidelig, og som han utførte med den største nøyaktighet. Han var tidleg ute om morgenen, da han måtte ha oppfyra dampanlegget før arbeidstidas begynnelse.

Av andre trofaste arbeidere hugser jeg Anne B. Kasin, som var der fra begynnelsen og så lenge hun var arbeidsfør. Hun betjente en av vevstolene.

Fabrikken hadde fra begynnelsen og framover i lengre tid fullt opp å gjøre med forarbeidelse av ull, delvis med filler, som ble tilsendt i småporsjoner fra saueholdere, enten direkte eller gjennom mottakere som var ansatt ute i distriktene. Særlig fra Tinn og Hovin var mye. Det kunne være bare spinning til garn for heimeveving og strikking, eller også til ferdigarbeidelse av tøy og tepper.

Det ble mange små kunder på den måte som skaffet ikke lite arbeide med ekspedisjon av mottatt ull og levert garn til tøy. Olav S. Blomhaug var ansatt som ekspeditør, og Johannes J. Fosse hadde det meste av transporten. I seinere år minka det med sauehold, og der ble ved sia av innkjøpt og tilvirka tøy for salg.

Min far var nok den som disponert hadde ansvaret og et

krevende arbeide både under oppbygginga, innkjøringa og drifta framover endel år. K. Saubakk fra Lårdal ble seinare ansatt som disponert.

Ved Heddal kommunes ekspropriasjon av hele Omnesfossen inngikk da også spinneriet med dertil hørende tomt og vassfall.

Omnesfossen er oppdelt i 3 etapper. Det var ved det mitterste fall spinneriet ble bygget. Navnet Omnesfossen skriver seg fra gårdene Omnes som er eiere av grunnen langs fossens hele østside. Her ligger således Rohølhaugen, Kåsa, Haugen, Myhre og Malerødegården med Sperdokk, som alle i sin tid var husmannsplasser under Omnesgårdene.

Den eldste mølle i Omnesfossen som jeg hugser, var Klevberghullet, som lå ved øverste - vestlige fall i fossen, og som i sin tid er utgått fra gården Skogen og eides av Ole Torgriksen Lonar. Adkomsten til denne mølle var før vegomlegningen høgst besværlig, da alt korn og mel måtte transporteres med pråm over elven (Rohølen).

Hovedvegen gikk da langs fossens østside, over plassen Rohølhaugen og over den gamle Landsverk bru mellom Rohølhaugen og Landsverkgårdenes innmark. Mølla ble i sin tid tatt av flom.

Det forekommer meg at der før,

og dels samtidig med Klevberghullet var en forholdsvis større mølle i Omnesfossens nederste og østlege fall, tilhørende nedre Omnes, men jeg kan ikke spesielt hugse denne. Derimot vet jeg at der i det samme fossefall i lengre tid har vært sagbruk tilhørende nedre Omnes.

Foruten de her nevnte møller i Omnesfossen kan opplyses at der også har vært en mølle i elva ved nedre Mosebø, samme gård som landhandler Holst eide. Her er ingen foss, men en noe sterk stryk. Ved en svak oppdemning ble vannet ledet inn i en rennegang fram til mølla, hvor der på dennes utvendige side var bygget et stort og solid vasshjul med skovler som rakk ned mot botn av rennegangen (undervasshjul). Jeg kan såvidt hugse at jeg som ganske liten gutt fulgte med møllelass til denne mølla, og det måtte ha vært ute i 1880-årene.

Mølla tilhørte eieren av nedre Mosebø, men hvem som var eier på den tid vet jeg ikke. Gården har etter Holsts tid skiftet eier flere ganger. Siste eierskifte var fra Ole Torsen Mork til min onkel Ole Torkildsen Hytta, og dette antar jeg måtte være først i 1900-årene. Mølla var da ikke i drift. Det var en meget stor og solid møllebygning i 2 høgder med mølleinventar også av kvalitet etter den tids forhold.

Ole Torkildsen Hytta rev mølla og brukte meget virke i forbindelse med bygging av ny uthusbygning på gården.

Mølla ble til dagleg kalt "Hagerupmølla", hvilket kan tyde på at det kan være den foran omskrevne landhandler Hagerup som har eid den og kanskje også bygget den. Nærmere greie på dette kan en sikrest få ved undersøkelse av eierregisteret (panteboka) hos sorenskriveren eller kanskje nå statsarkivet. Har landhandler Hagerup vært eier av nedre Mosebø? I så fall kan tenkes at han også fortsatte handelen der etter Holst, og at det kan være en annen som begynte å handle på Krosshus. Det må vel også i den tid være ført et handelsregister som kunne gi opplysning om dette. Handelsregisteret føres også av sorenskriveren.

Hanfoss i Sauland

Dette fossefall er i likhet med Omnesfossen delt i 3 falletapper. Den sydvestlige side eies av Frølandgårder, og der har såvidt meg bekjent ikke vært hverken sag eller mølle, og der er heller intet av rester som tyder på at så skulle ha vært tilfelle.

Langs den annen elvebredd, fossens nordøstlige side derimot, har der gjennom tidene vært både sag og møllebruk. Det øverste fall på denne side eies i fellesskap av gårdene Krosshus og søndre Øyen, som hadde hver

sitt kvernhus her. Dette fall må i sin tid være utgått fra øvre Mosebø, idet gården Brekkas innmark strakte seg med slåtteland fram langs fossens nord-østre side til forbi vassinntaket for nevnte 2 kvernhus. Brekka er utskilt fra øvre Mosebø i 1842, og frasalget må være gjort før den tid. Antakeleg er salget skjedd til Mathias Gjermundsen Krosshus, som omkring årene 1810 foruten Krosshus også eide gårdene søndre Øyen og Kjønås i Sauland, og dertil noe eiendom i Tuddal, bl.a. Osnes ved Sønderlandsvatnet. På den måten er sameiet i dette fall mellom søndre Øyen og Krosshus forklarleg.

Likeså et sameie mellom gårdene s. Øyen, Krosshus og Kjønås i fjellbeitet Briskeroe i Vindsjådalen.

Mittfossen har ligget til gården Brekka som hadde sagbruk der. Jeg hugser Ole Ambrosen Brekka drev sagbruket, både til sitt eget bruk og tok mot tømmer til skjering for andre.

Senere kjøpte min far av nevnte Ole Ambrosen Brekka dette vassfall som nå tilligger gården øvre Mosebø. Far bygget ut fallet med inntaksdam og rennedam for turbindrift og bygget sag og høvleri. Senere også et mølletilbygg med 1 kvern. Foruten tømmer fra egen skog ble der også kjøpt endel tømmer til bedriften.

Ved det nederste fall i Hanfoss på samme elveside, hadde gården Kleppen sagbruk drevet med overvasshjul. Dette sagbruk var meget benyttet. Jeg hugser Ole Ambrosen Brekka drev her etter at han sluttet i Mittfossen. Foruten til eget bruk tok han mot tømmer til skjering for andre. Om han leigde saga eller hadde avtale med Kleppens eier kjenner jeg ikke til.

En annen industri fra gammel tid som er verd å nevne, er teglsteinverket på Kleppen. Det var Kleppens eier som hadde det, og det var plassert på Kleppens grunn, akkurat der hvor Østtelemarkens bilselskap nå har sin garasjebygning. Når dette ble bygget kjenner jeg ikke til. Det var ihvertfall før min tid, men jeg hugser det var i drift. Leire ble tatt oppe i Kleppebakken, rett bak verket. Leirtaket er fremdeles synlig i terrenget. Leira ble malt i leirkverner, en innretning med en hest som drivkraft. Hesten gikk rundt som i en almindelig hestevandring. Det var hovedsakeleg takstein som ble produsert. Sistpå det var i drift tror jeg det var Leif Thorbjørnsen som leigde det.

Foruten de her nevnte bedrifter, så var det her - som alminnelig i bygdene - små kverner og sager mv. i mindre vassfar. Nesten hver gård eller grend som eide et lite fall i elv eller bekk, hadde kvern

eller sag, ofte med så liten vassføring at de bare var brukelige under vårflommen eller andre tider med flomvatn.

Elektrisk lys og kraft fikk Saulandsokn i desember 1919. Før den tid hadde M.M.Kleppen bygget sitt eget elektrisitetsverk i Skogså, men bare til eget bruk. O.G.Hafsteen på øvre Omnes hadde også et lite privat elektrisitetsverk.

Årleg dyrskue var det i sin tid her i Sauland. Den holdt til på nedre Hagen som da eides av T. M.Kleppen. Der var oppsatt dyrskuelfjøs. Dyrskuet ble nedlagt før århundreskiftet, såvidt jeg hugser. I mine

guttedager var dyrskuet en ettertraktet begivenhet. Der var stor folkesamling, livlig handel med ku og ikke minst med hest. Vestlendinger (Nordmenn som de ble kaldt) la sin handelsreise om Sauland ved dyrskuetid. De hadde store hestedrifter og hestene bundet i en rekke etter hinannen i hesterompa. Hestehandelen fortsatte både en og to dager etter dyrskuet, og der forekom mange pussige hendelser som vi unggutter hadde mye moro med å iakttta.

*Mosebø, Sauland
i september 1967.*

Torkild O.Mosebø

Sauland 10/12 67

Kjære T.O.Mosebø

Hjertelig takk for de velskrevne og gode opplysninger jeg fikk for en god tid siden. Disse vil være til god hjelp når den planlagte bygdebok skal skrives.

Jeg kan huske at jeg fulgte med Nils, far og Kristian Havrás til Mosebø for å undersøke om der var noe brukendes i Hageruppmylla. Det var stener eller sigteinnretningene de var ute etter. De hadde da begynt med ei mylle i Mjella, og Kristian som den tusenkunstner han var, skulle vær sakkynndig. O.

T.Hytta hadde da kjøpt nedre Mosebø, men ikke flyttet ned. Jeg synes å huske at han viste oss gulvet der vinankeren hadde stått. Det var morkent og farget av vin. Men dette kan være en erindringsforfalskning og hører fantasien til. Det kunne jo vært sirupstønna!

Opplysningene om Ullspinneriet er meget interessante. Det er vel største industrianlegget på landsbygda i Øst-Telemark som til d.d. har forekommet. Jeg regner da ikke med Notoddbedriftene, da her ble jo by senere.

Jeg kan huske sirena når den blåste til middag. Så kom klokka

på Landsverk, så Kleppen og sist Leine; de ringte ikke før halv to.

Som guttunge måtte jeg være med på utearbeide, og da jeg var litt doven og antagelig sulten også etter dugursgrauten, syntes jeg de siste timene fra 12 gikk svært seint. Men når disse signalene kom, kunne vi vente mor fram på bakken rope heim.

Jeg fikk en gang være med mor til spinneriet med ull. Det var før jul, og vi hadde ullsekken på en kjelke.

O.S.Blomhaug var på kontoret. Her så jeg første gang en glødelampe.

Vi var innom Aslaug Fosse og fikk kaffe, og så bars det heim. Jeg tror den nye bygningen var oppe den gang.

Jeg kan huske dyrskuen i Sauland, og at jeg fikk være med Anne Juveland ned og se på herligheten. Jeg husker at jeg fikk "sukkerlade" som jeg smurte meg godt til rundt truten, og fikk skjenn for dette. Jeg så også noen som var så fulle at de falt så lange de var.

Dyrskufjøsset sto noen år, og ungdommen slog ball der.

Den siste dyrskuen ble holdt på Fosskilen (Moen) og der fikk jeg også være med, men senere kom den til Heddal ved Skilrud.

Når du nevner Klevberghullet, så går mine tanker til gamle Lonaren. Han hadde hvert år en ekspedisjon til Bentsrud, og så

gikk turen i karjolen hjemover via Tinnes, Omnes, Skoje, Hytta, Leine, Kleppen, Krosshus, Mosebø, og sist Nord-Øyen. Han var litt "på slengen", men en godslig og artig skrue - en original. Han stoppet ikke lenge og drakk ikke mye, men skura svært etter mat når han var full.

En kveld midtvinters kom han innom Hytta. Far var borte, og det var så seint at mor hadde lagt seg i den store kronesenga nærmest døra. Men gamle Ole Nilsen kom opp, og når Lonaren kom, så tok han karaffelen sin fram, og de satt ved bordet ute i kåven. Jeg satt og varmet meg ved komfyren inne i stuen og hadde selvsagt lange ører som barn pleier å ha.

Anlaug var nylig kommet til Lonar, og han holdt på å fortelle hvor storartet han var som føderådsmann: "Eg bær ved, Ola Hytta! Og eg bær vatten, Ola Hytta!" Og der var mye mere som han gjorde. Og etter hver setning la han til "i helvete". For hver kraftig sats gapte jeg og lo høylydt. Men med ett så snudde han det smale ansiktet med de daue fiskeøyne mot meg og utbrøt: "Hva i helvete æ det denne gutongen lær at da!" "Hu, da, Ola, du må'kje dettan", ropte mor til meg, og straks krøp jeg vel til køys med henne. Jeg så han mange år senere på Lonar - helt ædru, og da trodde jeg ikke det var samme mann.

Navnet og opprinnelsen til Rohølen var meget interessant. Det samme med opplysningene om Hanfoss. Du nevner at vegvæsenet har tatt seg selv til rette og gjort skade. Ingeniører og anleggsfolk er farlige folk.

Jeg kommer til å huske på en historie som min onkel - Sv. Bergen fortalte om presten Lexow. "Eg tenkjer så jemt på sjæla mi eg, hásse det ska gå med den", spurte han presten. Presten trodde kanskje at hans kvaler ikke stakk så dypt, og svarte: "Hold tjuvar og kjeltringer vekk fra dig du, Sveinung, så har du nok å tenke på med det." Om ikke tatt bokstavelig, så er det mye sant i det.

Kleppeverket kan jeg ikke huske. Men jeg husker at i Hytta kalte de K.Øystul for Kittil Verket.

Beint ned for Walestrand (Ystøy) eller en tanke lenger mot Frøland, er der en djup liten kulp som heter Verkhølen. Der må ha vært et teglverk i nærleiken, på ned-Leine elle så.

Ved Mjellesaga er der mye slagg etter en smeltehytte fra driften i Goli-gruva syd for Grindalsplassene. Det var min

oldefar - Nils Olsen Frøland som drev der i noen år, - antagelig sammen med en bymann som skaffet kapital.

En arbeider der - Ole Folkvardsen ble gift med Tone Nilsdatter Hytta, og de fikk Nystul som et slags arvefeste.

Denne Folkvarden var fra Flåterud i Heddal, og var en svært flink kar. Han var også gråtrøyskreddar. Navnet Folkvard skal være det samme som det på Reisjå.

I begynnelsen av (18)80-åra flyttet hele familien til USA.

I 1955 var der et ektepar på besøk på Hytta, og det var ættlinger av disse folk. De måtte til Nystul for å ta bilder og var svært interessert i slegten. Det var søskenbarn, og mannen hadde ansiktstrekkene til Nils Hytta, og kona lignet skinnhandlaren på Grene.

Mannen var visst statsøkonom og hadde tittel av professor. Kom den gang fra Afrika, hvor han hadde arbeidet for FN.

Ja dette blei mye prat, og håper at du kan tyde kråkeføttene.

*Hilsen til deg og dine
O.Hytta*

Bok nr.3 frå Ivar Dahl

”Bygdeliv – før i verden” har i løpet av eit år selt såpass at eg har dekt dei direkte utgifter. Eg har ikkje rekna med å ha noko fortjeneste av arbeidet. Siste 2 åra har eg arbeidd godt som på heiltid med tredje og siste bind av ”Før i verden”, ei minnebok om folket og livet i bygdene våre. Planen er at boka skal bli ferdig sommaren 2005 og ha eit omfang og størrelse som dei andre to bøkene, 300 sider i A-4 format, 400 bilde.

Eg vågar den påstand at denne boka vil presentere mange nye lokalhistoriske opplevingar og unike og ukjente bilde. Manuset er 80 % ferdig og til gjennomlesing hos konsulentar. Bildematerialet er under innsamling og bearbeiding.

Telemark Trykk, Notodden, er mitt lokale trykkeri og har gitt pristilbod på 1500 eks. Totalkostanden reknast til ca. 250.000,-.

Det Tov Reisjå ikkje kom i hamn med skulle etter dette vere slutført. For øvrig har eg eit stort lager av dei to første bøkene for sal.

Med helsing Ivar T. Dahl.

Sauland Varelag/Hjartdal Sparebank før brannen i 1953. Banken hadde lokale i andre etasje, men hadde flutt da huset brann. T.v. handelsstyrar Halvor Sønstebø, Bø. T.h. handelsbetjent Einar Evja.

Foto Erling Solli

Årsmøtet 1.4.2004

Årsmelding og regnskap blei godkjent, og valgkomiteens forslag til styre blei også resultatet av valget:

Nytt styre:

Svein Erik Sletta - Formann

Øystein Åsen - Nestformann

Britt Ingejerd Hjartsjø - Skrivar

Torkel Hytta - Styremedlem

Aslaug Langåsdalen - Styremedlem

Geir Brukås - Styremedlem

Anne Tone Hytta Larsen - Vara

Anne Haugen Wagn - Vara

Torkel Gjerde - Vara

Ivar T.Dahl og Leif Skoje - Valgmend

*Nytt medlem i
styret: Geir brukås*

Leif Skoje held fram arbeidet med medlemsbladet og internettsidene

Årsmelding 2004

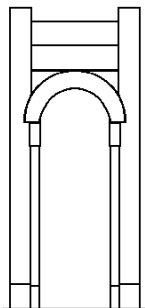
Det vart halde årsmøte den 01.04.04 på Fossen kro. Utanom vanlege årsmøtesaker var Helge Albright Larsen med oss. Han kåserte over emne diktaren Ingebjørg Mælandsmo frå Heddal.

Ivar T Dahl var også med oss og fortalde om arbeidet med bok nr 3. Stoffet han nyttar er i storgrad stoff etter Tov Reisjå. Men Ivar gjer også sjølv ein formidabel og grundig jobb med stoffet han nyttar.

Det har vore halde 2 styremøter sidan årsmøte.

Ein del av oss i styret har kontakt med Ivar T Dahl og fylgjer med i prosjektet hans. Leif Skoje har delteke på eit kurs som omhandla lokal musikkhistorie. Utover dette har det ikkje vore den store aktiviteten i laget, men me held nå ut og sikrar at ikkje Hjartdal historielag vert lagt ned. Me må nok setje oss nokre mål, som me kan strekke oss etter, nokre mål som me kan klare å nå. Eg vonar laget kan få litt oppsving i 2005, og nyttar høve til å takke alle i styre for året som har gjenge.

Slåttekåsa 20.1.2005 Svein Erik Sletta (leiar)

HJARTDAL HISTORIELAG

Formann: Svein Erik Sletta, 3692 SAULAND Tlf.: 350 23 391
sesletta@frisurf.no

Kontaktblad- og web-redaktør: Leif Skoje,

3692 SAULAND Tlf.: 350 23 011 skoje@online.no

Internett/web-adresse: <http://www.hjartdalhistorielag.no>

Bank: Hjartdal og Gransherad sparebank: Kontonr.: 2699 07 04332

*Bladet blir sendt alle medlemmer.
Bruk gjerne stoff frå bladet, men oppgje kjelde.
Vi vil gjerne at medlemmene skriv i bladet.*